

Kulakovs un viņa četrdesmit

Rīt apaļu jubileju — četrdesmito dzimšanas dienu — atzīmē viens no izcilākiem mūziķiem Latvijas rokenrola vēsturē — komponists un taustiņinstrumentālists Juris Kulakovs. Pirms desmit gadiem Klāss Vāvere par viņu rakstīja: «Pēdējos 15 gados viens no visaktīvākajiem, fascinējošākajiem, nīstākiem un dievinātākiem mūziķiem allaž ir perinājis kādu jaunu pārsteigumu, neierastību un šoka momentu, izvirzot par būtisku savas dzīves un daiļrades sastāvdaļu. Droši, ka arī turpmāk viņš pārsteigs ne reizi vien.» Taču kāre pēc pārsteigumiem Kulakovam ar laiku mazinājusies, viņa dienas rit, ar mūziku nodarbojoties, pildot pasūtījuma darbus, taču varbūt viņš ir vulkāns, kura dzīlēs mutuļo nezināma enerģija.

Dzimis 1958. gada 20. maijā Līvānos, Juris Kulakovs mācījās akordeona spēli bērnu mūzikas skolā, vēlāk to darīja Mediņa mūzikas koledžā, pēc tam konservatorijā ieguva estrādes un pūtēju orķestra vadītāja un diriģenta specialitāti. Savulaik skolas ansablī Kulakovs sitis bungas, Mediņskolas laikā pievērsās taustiņinstrumentiem un tika uzaicināts spēlēt leģendārajā grupā «Menuets». Paralēli Kulakovs kopā ar vēlāk slaveniem mūziķiem izveidoja džezroka grupu «Arka», kam sekoja pārejas perioda ansamblis bez nosaukuma, no kura 1980. gadā izkūņojās slavenais «Pērkons». Ar to sākās vētrainākais un skandalozākais Kulakova dzīves un daiļrades posms — trakulīgi koncerti, nakts dzīve, publikas pielūgsmē un iestāžu vajāšanas. «Pērkonā» koncertdarbību aizliedza divas reizes — 1983. un 1985. gadā pēc slavenā Ogres skandāla; tas gan netraucēja Kulakovam otrreiz iestāties konservatorijā, šoreiz kompozīcijas klasē pie Pētera Plakida.

1987. gadā «Liepājas Dzintarā» grupa «Pērkons» un Juris Kulakovs piedzīvoja savu kārtējo atgriešanos — Kulakova mūzika, palikusi tikpat enerģiska un kaismīga, kļuvusi melodiskāka, demokrātiskāka un «popsīgāka». Taču viņu uzstāšanās bija tikpat krāšņas, teatrālas un aizraujošas — caur puķēm un tolaik jauno latviešu dzejnieku Māra Melgalva, Ulda Bērziņa, Klāva Elsberga tekstiem tauta sajuta «Pērkonā» protesta garu. Kad viss protests bija izteikts, «Pērkons» deviņdesmitajos pārvērtās par košu leģendu, kas savos koncertos uzjundīja publikas atmiņas, un Kulakovs varēja pievērsties jaunām muzikālām vērtībām.

— Klāss Vāvere raksta, ka tev vienmēr patīk pārsteigt. Tu to darīji ne tikai ar «Pērkonu», bet arī ar Edgara Liepiņa programmām, ar Veidenbauma ciklu un Ievu.

— Jā, tam varu piekrist. Man horoskopā rakstīts, ka patīk šokēt apkārtējos. Bet, lūk, ar Liepiņu bija tas gadījums, ka es savos trīsdesmit gados jutos vecāks nekā viņš savos sešdesmit — tik ārpātīgas idejas viņam nāca ārā. Bet mums ļoti labi «sapasēja», es viņu drusku vilku pie zemes, viņš — visu laiku fantazēja.

— Kā tu bērībā iztēlojies sevi četrdesmit gados?

— Man nebija ne mazākā priekšstata; kad biju mazs, gribēju būt ātrāk pieaudzis, bet droši vien man bija bail no galīga vecuma. Bet savos četrdesmit jutos samērā jauns, varbūt fiziski neesmu tik sprigans, varbūt būtu grūti piedalīties kā komandas kapteinim futbola spēlē «Liepājas Dzintarā» kā kādreiz. Spēlēšana visu nakti nogurdina vairāk nekā agrāk — pietiek aizbraukt uz Liepājas «Pablo» klubu, tur beidzam trijos, Rīgā būsīm sešos, septiņos.

— Kā izpaužas vecums muzikālajā daiļradē? Vai ar laiku nesākas atražošana?

— Ja darbojas šaurā jomā, tad noteikti. Tas, kas ir bijis labs kādreiz popmūzikā, šodien var likties vecmodīgs; vienmēr jāmēģina darīt kaut ko jaunu sev neierastā veidā. No šā viedokļa ir grūti, jo, darot kaut ko jaunu, vienmēr pametu skatu uz to, kas jau ir bijis, — pienākums ir izdarīt arvien labāk!

— Ko tu šogad reāli esi sacerējis?

— Teātra mūziku ļoti mīļai ludziņai, kas man pašam bērībā patika, — «Alfons Trīcvaidziņš», ko Valmierā iestudē Rijnieks; otra lieta — nupat bija pirmizrāde LTV Dairas Āboliņas filmai «Septiņas sejas» par Teodora

Kalniņa mazmeitām, no kurām pazīstamākā ir Regīna Razuma. Dziesmiņas gan nav nevienas, pagājušogad bija viena vai divas.

— Bet liekas taču, ka mazu dziesmiņu daudz vieglāk sacerēt?

— Ļoti daudz kas ir pateikts visā iepriekšējā «Pērkona» mantojumā, un, lai to būtiski papildinātu, jābūt izcilam dzejolim, turklāt, mani neviens nespiež to darīt! Visi iepriekš minētie ir pasūtījuma darbi ar noteiktu termiņu...

— Un dziedātāji nestāv rindā lūgdamies?!

— Ieva šo lietu ir atrisinājusi ar soloprojektu «Simulācija», kur pamatā ir viņas dzeja, mūziku sacer viņa, Ievas vīrs Armands Cālītis un arī Aigars Voitišķis. Puntulis ir Operā, bet Raimonds vairāk pievērsies ģimenei un godīgam darbam — viņš strādā par mēbeļu dizaineru kādā smalkā mēbeļu un interjera firmā.

— Tātad tu esi mūziķis, kas ar mūziku var nopelnīt iztiku, un patiesībā savos četrdesmit esi paveicis daudz, bez «Pērkona» un mūzikas lugām vēl jāpiemin rokoratorija...

— Kopdarbs ar Imantu Kalniņu «Kā jūra, kā zeme, kā debess». Ir viencēliena opera «Debešķīgā nepieciešamība», kas vienreiz tika uzvesta Videomākslas festivālā vairs neeksistējošā Multimediju centrā. Tur bija Viestura Jansona horeogrāfija, un visu dziedāja «Pērkons», drusku klāt filma un metālmākslas objekts — librets bija pēc Nīčes «Tā runāja Zaratus-tra». Konservatorijā man bija tikai divi darbi: «Rudens dziesmas» ar Apolinēra vārdiem un «BACH» variācijas četriem sintezatoriem, ko man ir doma pārstrādāt orķestrim. Man ir ļoti sena saistība ar mūsu simfonisko orķestri — nav bijis neviena koncerta, kur, ja partitūrā ir bijis sintezators, es nebūtu piedalījies. Pirmais darbs laikam bija Onegera «Žanna D'Arka uz sārta», kad vēl biju students «kondženē», bet pēdējais bija Džona Adamsa vijolkoncerts.

— Tev savulaik bija «Arka», varbūt laiks pievērsties arī tām senajām lietām?

— Tas faktiski bija džezroks, kas šodien iet zem «birkas» «progresīvais roks». Varētu jau... Protams, tie gabali palikuši tikai koncertierakstos, tā bija instrumentāla mūzika — mani vienmēr ir fascinējis orķestris. Arī «Arkas» mūzika bija orķestrāla, jo man tikpat kā nebija improvizāciju. Tas bija sen, bet pasaulē tagad tā mode drusku atgriežas — rokgrupa kā orķes-tra sastāvdaļa.

— Lasītājam tava darba apstākļi varētu likties nedaudz dīvaini — tu sēdi Zolitūdes virtuvē, sintezators blakus izlietnei, un komponē.

— Strādāšana virtuvē nāk no tā, ka kādreiz šī bija vienīgā vieta, kur kaut ko varēja darīt pa nakti, kad ģimene gulēja. Šo-brīd tas tā ir palicis, esmu pieradis — pie rokas gāzes plīts, un nav nekur jāiet kafiju taisīt. Bet, ja vajag rakstīt partitūras, bieži vien braucu uz laukiem, kur ir plašāki apartamenti.

Vispār iedvesma nāk tikai pār amatniekiem, un es piekrītu Čaikovskim, kuram neviens rīts nepagāja bez uzrakstītām notīm. Iedvesma ir jāpiesaista ar domāšanu, taču, ejot pa tirgu, es domāju par tirgu. Parasti tēmas rodas, improvizējot pie klavierēm tajā virzienā, kas man šķiet pareizs. Jāzeps Vītols esot teicis, ka komponistam nepieciešama prasme ātri skicēt un rūpīgi izstrādāt, no tā arī vados savā daiļradē.

— Vai tu esi cilvēks, kas pasūtījuma izpildi atliek uz pēdējo brīdi?

— Jā, dažreiz domas nāk pēdējā brīdī, kad vairs nav kur sprukt. Patiesībā es tikai izstrādāšanu atlieku, bet, tiklīdz esmu saņēmis vārdus vai lugas ekspeplāru, vai video ar materiālu, process ir sācies.

— Kāda ir tava dienas kārtība, tu esi «pūce» vai «cīrulis»?

— «Pūce», izteikta «pūce». Mans laiks ir vakari un naktis, tāpēc arī tā virtuve. Tā kā esmu brīvmākslinieks, darbā nav jābūt, mostos, kad esmu izgulējies — ap desmitiem, vienpadsmitiem. Iedzeru stipru kafiju, bet pa dienu daru vairāk tehniskas lietas — sintezatoru programmēšanu un citas. Komponēšanai ir vakars.

— Tātad kafija ir tavs mīļākais dzēriens, bet kam jābūt tavā ledusskapī?

— Tur man vienmēr ir siers, piena produkti, minerālūdens, kādas sulas, rozīnes. Faktiski esmu veģetārietis, man mājās nav nekādu gaļas produktu.

— Tavā automātiskā atbildētājā ziņojums ir arī angļu mēlē, vai tev bieži zvana no ārzemēm?

— Ne jau bieži, bet zvana. Jā, no Francijas. Man ir laba draudzība arī ar zviedru kultūras atašeju, arī tagad būs jāpiedalās kaut kādā pasākumā. Zviedru televīzija uzņēma filmiņu, kur katra no Baltijas valstīm dziedāja dziesmu ar zviedru dziesminieka Belmana tekstu, tur bija arī «Pērkons» ar «Dziesmu par Ullu». Tagad ir iznācis Belmana krājums Knuta Skujenieka atdzejojumā, februārī šajā sakarā bija neliels festivāls, kur piedalījās «Kreiburgas Ziķeri», arī mēs, un ir doma, ka ar šo mūziku vajadzētu ierakstīt disku. Vēl — kādreiz pēc Kanādas firmas pasūtījuma aranžēju Ziemassvētku dziesmas zēnu korim, un šajos Ziemassvētkos austrāliešu firmas izdeva dziesmu izlasi ar maniem aranžējumiem — arī ar viņiem ir sazināšanās.

— Vai «Pērkons» arī šogad brauks uz Franciju?

— Cerams. Sarīkojām fotosesiju, izsūtījām pieteikumus. Mēs mīlam Franciju, viņi mūs, es no skatuves runāju franciski, jo viņi pat šovinistiski sargā savu valodu. Es kādu pusgadu mācījos franču valodu — man no visām vislabāk patīk, kā tā skan, man patīk franču kultūra.

— Tu esi iemācījies franciski, komponē, spēlē, pat dziedī, ja ļoti vajag, bet vai ir kāda joma, kur tev nav nekādu spēju?

— Piemēram, dzejošana, un to, man liekas, nevar attīstīt. Tā kā esmu daudz «dauzījies» ar māksliniekiem, gribēju iemācīties zīmēt, un arī tā, manuprāt, ir lieta, ko var attīstīt. Datorzinātnēs man grūtību nav, jo modernie sintezatori ir datori, tikai ar citu klaviatūru. Man, galu galā, bija viens no pirmajiem sintezatoriem Latvijā, sekoju visam, kas notiek, un, varētu teikt, esmu ļoti labi informēts šajā jomā. Konsultēju kolēģus sintezatoru iegādes jautājumos un jūtu, ka nupat ir pienācis brīdis, kad mājās vajadzēs ieviest cietā diska ierakstu sistēmu. Bet es spēju šīm pārmaiņām turēt līdz, ja nu vienīgi strādāšanas ātrums «jāuzdzen» atšķirībā no tiem, kas ar datoru strādā no bērnodārza vecuma.

— Kā tavai meitai Justīnei veicas ar datoriem?

— Viņa tikai spēlītes spēlē vai zīmē, viņai ir desmit gadu, bet Dārziņskolā datorzinības nemāca. Justīne spēlē vijoli — ja pilnīgi godīgi, uz pirmo klasi viņa stājās bez sagatavošanas, un brīvas vietas bija tikai vijoļklasē. Vispār dzirdes attīstībai tā ir ļoti laba lieta; es pats esmu mācījies spēlēt ļoti daudzus instrumentus, bet uz vijoles joprojām nevaru nospēlēt gammu vai «Aijā, žūžū».

— Vai Justīne dzīvo pie tevis?

— Nē, ar mammu, bet šad tad arī pie manis — kad vajag vairāk vijoli paspēlēt. Kad man ir brīvāks laiks, izklaidējamies, bet pārsvarā viņa ieslēdz «Cartoon Networks» un vairs neko citu neredz. Es pats maz skatos televizoru, parasti ieslēdzu franču mūzikas kanālu vai franču televīziju.

Savukārt mana draudzene — tekstilmāksliniece Barbara Ābele — ir studējusi Itālijā, brīvi pārvalda itāļu valodu un sākusi mācīties franču valodu — mūsu pirmais kopīgais ceļojums bija vasarā ar «Pērkonu» uz Franciju, kurp braucām ar visām ģimenēm. Šobrīd viņa ir ļoti aizņemta savos darbos, šad tad tulko valdības līmenī, kad itāļu ministri brauc uz Latviju.

— Tu pirmīt teici, ka esi «dauzījies» ar māksliniekiem un dzejniekiem, vai tu vēl tagad «dauzies»?

— Daudz mazāk, tagad katrs ir pats par sevi. Studentu laiki ir viens, bet tagad mēs esam aizņemti tīri profesionāli. Un, ja man neko nevajag, es nevienu īpaši netraucēju, ar draugiem satiekamies šad un tad saviesīgos pasākumos.

— Kurš tavā dzīvē ir bijis labākais laiks?

— Visi šie gadi, katram laikam savi jaukumi. Ir bijušas pārejošās grūtības; ko tad man teikt — ka briesmīgs laiks bija pēc «Pērkona» aizliegšanas?! Tad mēs nebūtu uztaisījuši ierakstus, kuru rezultātā kļuvām vēl populārāki. Vispār mana pirmā plate iznāca ārzemēs 1984. gadā izdevniecībā «KGB» — Kultūras Glābšanas Biedrība. Patiesībā es gan nekad nejutos kā disidents, man rūpēja vienīgi rokmūzika, taču kā filozofam man interesē arī politika un socioloģija. Šķiet, ka «Pērkona» dziesmu idejas ir aktuālas arī šobrīd, jo cilvēki īpaši nemainās — viņu trūkumi un vājības paliek. Toreiz bija ideoloģiskā, bet tagad ir naudas vara.